

STANOVISKO K MIKROPLASTOM

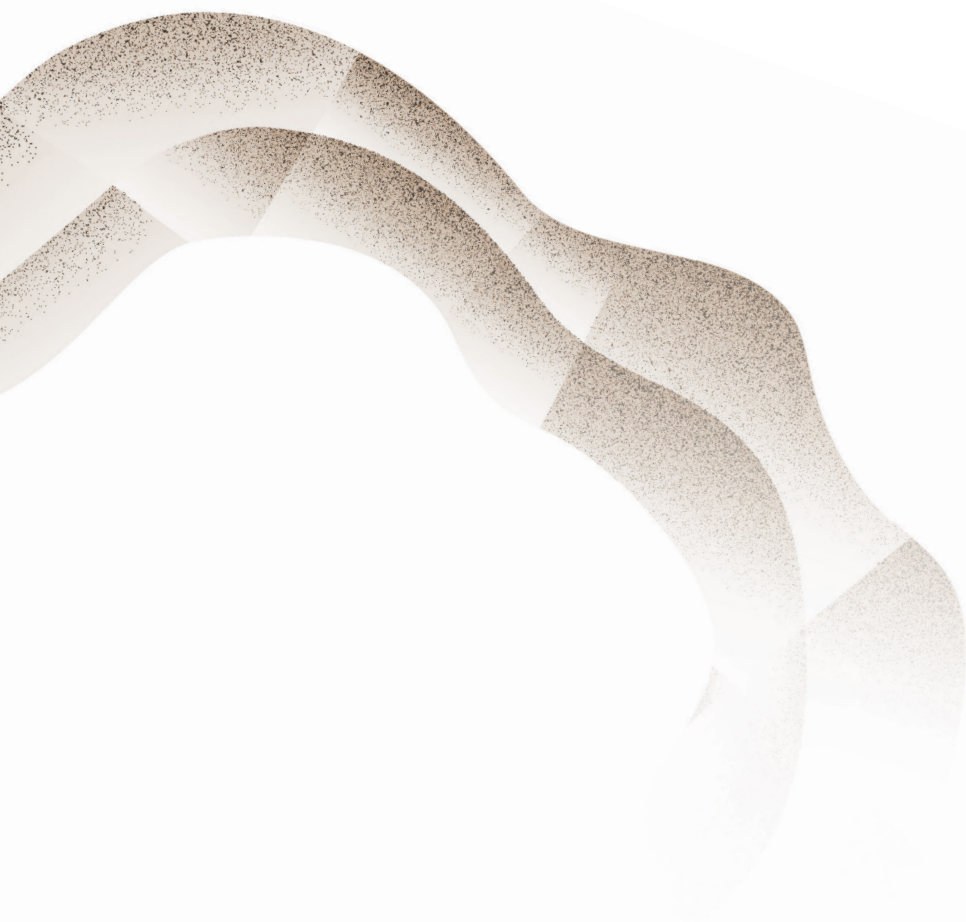
LIDL SLOVENSKÁ REPUBLIKA, V.O.S., JÚN 2020

WWW.SPOLOCENSKAZODPOVEDNOST.SK/SORTIMENT

OBSAH

1.	NÁŠ POHĽAD NA MIKROPLASTY	3
	EKOLOGICKÝ VPLYV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	4
	NÁŠ PRÍSTUP	4
2.	OBLASŤ PLATNOSTI STANOVISKA	5
3.	NAŠE OPATRENIA.....	5
4.	ORGANIZÁCIE A LOGÁ	5
5.	ZDROJE	6

NÁŠ POHĽAD NA MIKROPLASTY

V súčasnosti neexistuje jednotná definícia toho, čo presne patrí pod označenie mikroplasty. Spravidla sa tým myslia plasty menšie ako päť milimetrov.

Mikroplasty sa delia na primárne a sekundárne. Za primárne mikroplasty sa označujú priemyselne vyrobené plastové častice, ktoré sa do výrobku pridávajú s určitým zámerom. Medzi ne patria napríklad mikroplasty, ktoré sa v pilingoch používajú ako abrazívne látky. V diskusiách o pevných plastových časticiach, ktoré sú menšie ako päť milimetrov, sa často používa aj anglický výraz „microbeads“.

Naproti tomu sekundárne mikroplasty vznikajú až v dôsledku rozkladu plastov v prírode. Napríklad opotrebovaním pneumatík alebo z plastového odpadu, ako sú obaly, plastové vrecká alebo fľaše (tzv. makroplasty), ktoré sa dostávajú do prírody a tam sa rozkladajú na čoraz menšie plastové časti.

Kozmetické výrobky a výrobky z oblasti starostlivosti o telo bývajú často v centre verejnej diskusie o mikroplastoch. Inštitút Fraunhofer pre ekologickú, bezpečnostnú a energetickú techniku UMSICHT uverejnil v r. 2018 rozsiahlu štúdiu¹ o hlavných emitentoch mikroplastov a makroplastov. Štúdia ukázala, že najväčšie množstvo mikroplastov sa do životného prostredia dostáva v dôsledku opotrebovania pneumatík. Uvoľňovanie mikroplastov z kozmetiky predstavuje oproti tomu menej ako percento.

Spoločnosť Lidl preberá zodpovednosť za tie oblasti výrobkov, na ktoré má priamy vplyv.

EKOLOGICKÝ VPLYV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Plasty sú kontroverzným materiálom, ktorý predstavuje čoraz väčší ekologický problém, pretože sú zväčša biologicky neodbúrateľné a v dôsledku toho ostávajú v prírode veľa rokov. Najčastejšie sa vyrábajú z ropy, ktorej zásoby sa čím ďalej, tým viac zmenšujú. Ťažba ropy spôsobuje závažné ekologické problémy: kontamináciu pôdy a vôd, znečisťovanie vzduchu, fragmentáciu biotopov a odlesňovanie. Okrem toho vznikajú aj sociálne problémy, akými sú vysídľovanie či choroby z kontaminácie pôdy a vôd.

Okrem rizík spojených s výrobou mikroplastov existujú aj problémy z ich zanášania do životného prostredia. Primárne mikroplasty, ktoré sa používajú napr. v sprchovacích géloch, sa dostávajú najčastejšie cez odpadové vody do čističiek odpadových vôd. Zatiaľ ešte nie je dostatočne preskúmané, či čističky odpadových vôd dokážu z odpadovej vody častice mikroplastov dostatočne odfiltrovať. Neodfiltrované mikroplasty sa môžu takto dostať cez vodné toky do mora a do podzemných vôd. Z hľadiska množstva je však najvýznamnejším zdrojom mikroplastov v mori rozklad väčších plastových častí na sekundárne mikroplasty.

V mori môžu plastové mikročastice – v závislosti od veľkosti živočicha – rovnako ako väčšie plastové čiastočky poškodiť tráviace ústrojenstvo morských živočíchov, brániť tráveniu a blokovать príjem potravy. Okrem

toho môžu mikroplasty fungovať ako transportný prostriedok, na ktorom sa hromadia škodlivé látky, invázne druhy a patogény. Do vody alebo do tráviacich systémov morských organizmov sa môžu dostať aj chemikálie, pri ktorých existuje podozrenie, že sú škodlivé pre zdravie, ako napr. zmäkčovadlá používané ako prísady vo výrobnom procese plastov. Ich presnejšie účinky sú predmetom aktuálnych výskumov.

Mikroplasty sa však môžu dostať do životného prostredia aj prostredníctvom splaškových kalov z čističiek odpadových vôd, ktoré sa často používajú na poliach ako hnojivo bohaté na živiny. Tam môžu častice požiť zvieratá alebo sa môžu vyplaviť do vodných tokov. Zvyšky vyhodnených plastov sa dokonca môžu nájsť aj vo vzduchu.

Mikroplasty sa teda nachádzajú vo vode, v zemi aj vo vzduchu a cez potravinový reťazec sa dostávajú aj do našej výživy. Ich prítomnosť sa preukázala v mnohých potravinách (napr. v slávkach, v rybách, v mede, v pive) a v pitnej vode. V pilotnej štúdii Spolkového úradu pre životné prostredie a Lekárskej univerzity vo Viedni sa prítomnosť mikroplastov po prvýkrát potvrdila v ľudskej stolici u všetkých medzinárodných účastníkov.² Presné humánno-toxikologické riziká, ktoré vznikajú v dôsledku požitia plastov, resp. plastových častíc, sú v súčasnosti predmetom rôznych vedeckých štúdií.

NÁŠ PRÍSTUP

Sme súčasťou obchodnej skupiny Schwarz, ktorá spolu so svojimi obchodnými partnermi Lidl a Kaufland patrí k jedným z najväčších medzinárodných maloobchodných spoločností. Obchodná skupina Schwarz si je vedomá svojej zodpovednosti za životné prostredie a prijíma ju s veľkou vážnosťou. V rámci projektu REset Plastic vytvorila jednotnú medzinárodnú stratégiu, ktorá sa rozdeľuje do piatich oblastí: redukovanie, dizajn, recyklácia, likvidácia, ako aj inovácia a informovanosť.

Mikroplasty sú súčasťou spoločenskej diskusie týkajúcej sa plastov. Od r. 2015 sa intenzívne zaoberáme touto témou a zastávame názor, že znižovanie emisií mikroplastov z každého zdroja je veľmi dôležité. Doposiaľ však neexistuje na európskej úrovni žiadny zákonný zákaz mikroplastov v kozmetických výrobkoch. Z tohto dôvodu uprednostňujeme vytvorenie jednotného európskeho právneho rámca, v ktorom bude vypracovaná aj jasná definícia mikroplastov.

Spoločne s dodávateľmi kozmetických výrobkov a výrobkov z oblasti starostlivosti o telo si spoločnosť Lidl stanovila nasledujúci cieľ:

Zamedzenie používania mikroplastov v zložení kozmetických výrobkov našich vlastných značiek do roku 2021 za predpokladu, že vylúčenie syntetických polymérov nebude mať za následok žiadne významné obmedzenie účinku výrobkov a/alebo bezpečnosti výrobkov. Ide o plastové častice s abrazívnym účinkom („microbeads“), ktoré sú menšie ako päť milimetrov. Pritom aktuálne zohľadňujeme plasty ako polyamid (PA), polyetylén (PE), polyetyléntereftalát (PET), polyester (PES), polyimid (PI), polypropylén (PP), polyuretán (PUR). Ak hovoríme o „receptúrach bez mikroplastov“, zahŕňame do svojich definícií ďalšie biologicky neodbúrateľné syntetické polyméry*, ktoré sú tuhé, disperzné, gélovité, rozpustené alebo tekuté. K nim počítame medzi inými polyakryláty (napr. akrylátové kopolyméry, akrylátové krížové polyméry, polyakryláty, karbomér, polymetyl-metakrylát, polyakrylamid), polyquaternium, polystyrén, silikóny (napr. metylkón, dimetikonol, ďalšie siloxany a silany), PEG > 35, PPG > 50, polyvinyl (napr. polyvinylpyrrolidon, PVP), polymliečnu kyselinu (PLA), etylén-vinylacetát-kopolymér.

* Syntetické polyméry sa spájajú z monomérových základných jednotiek pomocou chemickej reakcie do polymérových makromolekúl. Výnimkou sú polosyntetické polyméry, ktoré vychádzajú z prírodných polymérov, ako napr. celulóza, a sú chemicky modifikované.

OBLASŤ PLATNOSTI STANOVISKA

Stanovisko sa vzťahuje na všetky vlastné značky spoločnosti Lidl z oblasti kozmetických výrobkov a výrobkov starostlivosti o telo.

NAŠE OPATRENIA

V kozmetických výrobkoch vlastnej značky Lidl sa pevné mikroplasty na báze polyetylénu (PE), polypropylénu (PP), polyetyléntereftalátu (PET), polyvinylchloridu (PVC), polyamidu (PA), polystyrolu (PS) a polyuretánu (PU) z väčšej časti vyradili z receptúr.

Tak sa napr. tuhé mikroplasty na báze polyetylénu (PE) a polypropylénu (PP) v sprchovacích pilingových géloch nahradili čiastočkami pemzy (perlitom) alebo v umývacích pilingových géloch čiastočkami bambusu (Bambusa Arundinacea Stem Powder).

Rozmýšľame však už jeden krok dopredu. V úzkej spolupráci so svojimi dodávateľmi sa snažíme nájsť vhodnú náhradu za tzv. ďalšie syntetické polyméry. Do tejto kategórie patrí napríklad polymetylmetakrylát (PMMA) a polytetrafluóretylén (PTFE), ktoré sú obsiahnuté

ako textúrovacie látky v receptúrach podkladových báz, ako aj styrený/akrylátový kopolymér, ktorý sa vyskytuje v mnohých výrobkoch ako zmatňovač. Alternatívne látky sa však musia najprv analyzovať a vyhodnotiť z hľadiska rôznych komplexných faktorov, ako je bezpečnosť, ekologická znášanlivosť, účinnosť a technologická použiteľnosť.

Dodávatelia Lidl sú zmluvne zaviazaní dodržiavať podmienky týkajúce sa mikroplastov.

O pokrokoch a novinkách k téme mikroplastov informuje Lidl svojich zákazníkov v pravidelných publikáciách o trvalej udržateľnosti, ako sú napr. pravidelné správy o trvalej udržateľnosti, alebo na webovej stránke spoločnosti Lidl <https://www.spolocenskazodpovednost.sk/>.

ORGANIZÁCIE A LOGÁ

Receptúra bez mikroplastov

Aby Lidl zákazníci mohli na prvý pohľad rozoznať, ktoré výrobky majú receptúru bez mikroplastov, zaviedol Lidl logo „Zloženie bez mikroplastov“ pre výrobky z oblasti kozmetiky a starostlivosti o telo. Už teraz mnohé výrobky z tejto oblasti neobsahujú mikroplasty – vďaka uvedeniu loga sa pre zákazníkov značne zvyšuje prehľadnosť označenia.

ZDROJE

¹ Fraunhofer – Inštitút pre ekologickú, bezpečnostnú a energetickú techniku (UMSICHT): Plasty v životnom prostredí: Mikroplasty a makroplasty. Adresa: <https://www.umsicht.fraunhofer.de/content/dam/umsicht/de/dokumente/publikationen/2018/kunststoffe-id-umwelt-konsortialstudie-mikroplastik.pdf>

² Assessment of microplastic concentrations in human stool – Preliminary results of a prospective study – Philipp Schwabl, Bettina Liebmann, Sebastian Köppel, Philipp Königshofer, Theresa Bucsics, Michael Trauner, Thomas Reiberger, prezentované v rámci UEG Week 2018 vo Viedni, 24. októbra 2018.